

L'època arcaica.

Aquest primer bloc el trobareu a la pàgina 222 i 223.

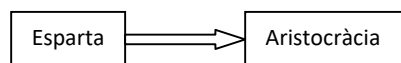
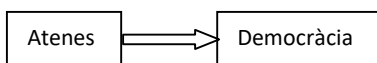
L'època arcaica sorgeix després de l'època fosca sobre el 800a.C. (tot i que alguns historiadors la comencen en la celebració de les primeres Olimpíades de la història l'any 776a.C.) i acaba amb el començament de la guerres mèdiques (499a.C.). D'aquesta època hem de tenir clar dos coses molt importants que van passar en aquest període; en primer lloc el **naixement de les polis**, i l'altre l'**expansió grega pel Mediterrani**.

El naixement de les polis:

Durant el segle VIII aC (701-800a.C) els grecs es van anar agrupant en **polis**, unes ciutats que tenien el seu propi govern, les seves pròpies lleis i el seu exercit. Per això d'aquestes polis també se'n poden dir **ciutats estat**.

Al principi aquestes polis eren governades per els guerres locals. Més endavant el poder de les polis va passar als més rics, que formaven una minoria privilegiada (molt pocs que tenien molt poder). Els rics s'anomenaven a ells mateixos "els millors", que en grec clàssic es deia **aristoi**. D'aquí prové la paraula **aristocràcia** (govern dels millors). **ESPARTA** va ser el millor exemple de polis governada per l'aristocràcia.

A causa d'una crisi econòmica pel baix rendiment de la terra, algunes polis es van revoltar contra els aristoi. Això va fer que apareixes la democràcia, una forma de govern que participen els ciutadans. **ATENES** va ser-ne el millor exemple.

L'expansió grega:

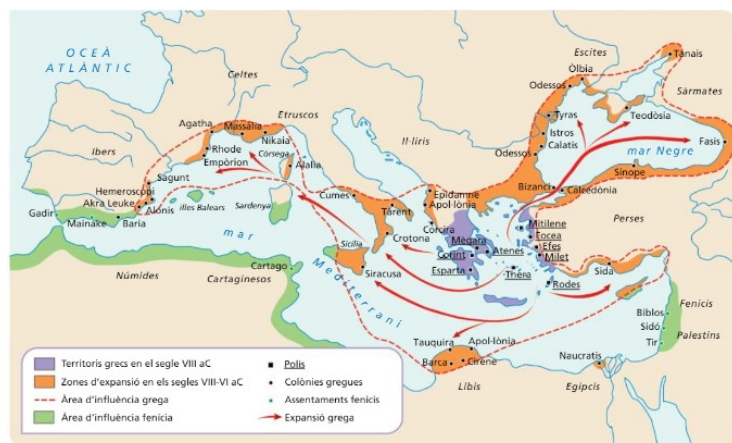
Grècia va patir un període de crisi entre el segle VIII i VI abans de crist perquè la terra no produïa prou aliments. Per aquest motiu (entre altres) els grecs es va veure obligats a emigrar i fundar **colònies pel Mediterrani**. Aquestes colònies eren com ciutats independents, tot i que conservaven els déus, els costums i les lleis de la polis de la qual procedien la població. Aquestes colònies estaven a prop de la costa per facilitar el transport i el comerç.

Aquesta expansió va tenir lloc en dues fases:

- Entre els anys 750 i 650a.C. els grecs van anar cap a l'oest (direcció península ibèrica, França actual...)

- Entre els anys 650 i 550a.C. els grecs van anar cap a l'est.

Com a conseqüència de les colonitzacions els grecs van entrar en contacte amb altres pobles i estendre la civilització grega més enllà del Hèl·lade (terra dels grecs).

L'època clàssica: Atenes i Esparta

Aquest segon bloc el trobareu a la pàgina 224 i 225 del llibre, i ens parla dels dos grans models polítics de l'època clàssica: Atenes (democràcia) i Esparta (oligarquia).

Atenes, l'origen de la democràcia:

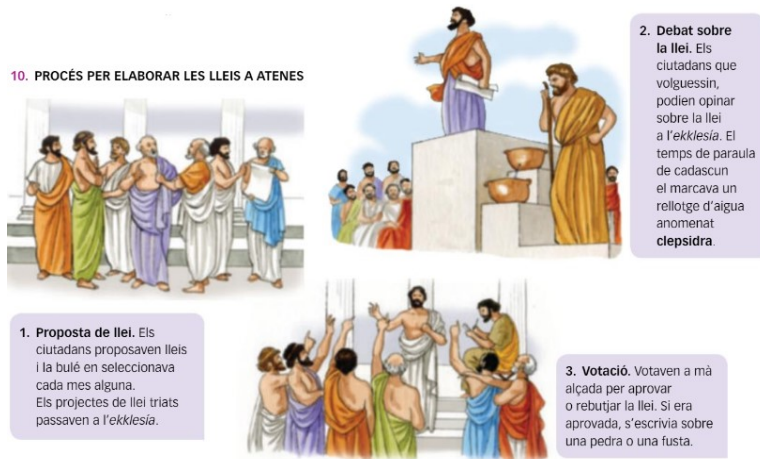
Atenes és l'exemple de polis **democràtica**. Aquesta democràcia tenia les següents institucions:

- **Ekklesia** (assemblea): Estava formada per tots els ciutadans atenesos majors de 20 anys. És on es tractaven totes les qüestions que afectaven a la vida pública (s'hi votaven les lleis, s'hi decidia la guerra i la pau i s'hi triaven els governants). Les votacions es feien a mà alçada.

- **La bulé** (consell de 500): S'encarregava de preparar els assumptes que es discutirien a l'Ekklesia. Estava formada per 500 ciutadans de més de 30 anys triats per sorteig.

- **Els magistrats**: Eren els funcionaris que executaven les decisions que es prenia a l'Ekklesia. S'encarregaven dels ritus religiosos, dirigir l'exèrcit, la policia, les presons, els mercats....

- **Els tribunals de justícia**: Eren triats per sorteig entre els ciutadans cada any. Cada tribunal s'especialitzava en una matèria determinada.

A Atenes només podien participar en la vida política (democràcia) els ciutadans. Per tant les dones, els esclaus i els estrangers no podien fer-ho, perquè no estaven considerats ciutadans.

Esparta, una polis aristocràtica

Esparta va ser una de les polis més poderoses de Grècia. Els espartans dedicaven el seu temps a preparar-se per la guerra, mentre que els pobles que conquerien s'encarregaven de treball. El sistema de govern dels espartans era la **oligarquia**, que significa "govern d'uns pocs". La oligarquia tenia les següents institucions:

- **Dos reis**: Pertanyien a dos famílies diferents i tenien el poder militar i religiós.

- **Gerúsia** (consell d'ancians): Proposava i elaborava les lleis. Estava formada pels dos reis i per ancians de les famílies més poderoses d'Esparta.

- **Els èfors**: Eren els que executaven (portaven a terme) les decisions de la gerúsia.

- **L'apel·la** (assemblea): Estava format per tots els homes lliures més grans de 30 anys. La seva funció era triar els èfors i la gerúsia, però el seu poder era molt limitat perquè la gerúsia podia vetar les decisions que prenia i a més els èfors dirigien aquestes assemblees.

L'època Clàssica: Fets més destacats.

Aquest apartat el trobarem a la pàgina 226 i 227.

L'època clàssica es va caracteritzar per un seguit de guerres, primer contra els Perses (Guerres mèdiques) i després guerres civils entre els grecs (Guerra del Peloponès). També es va caracteritzar per l'esplendor de la polis d'Atenes.

Les guerres mèdiques

A mitjans del segle VI a.C. els perses van iniciar una expansió territorial i van conquerir les polis gregues de l'Àsia Menor (actual Turquia) i les illes properes a la costa.

L'any 499 a.C. les polis que els perses havien conquerit es van rebel·lar. Les restes de polis gregues liderades per Atenes les van anar a ajudar. Aquest va ser el principi de les guerres mèdiques.

La Primera Guerra Mèdica va acabar l'any 490 a.C. quan els soldats grecs van vèncer en la **batalla de Marató**.

La Segona Guerra Mèdica la va iniciar el rei persa Xerxes I l'any 480 a.C. Aquest rei va envair Grècia pel nord i va saquejar Atenes, encara que poc després va ser derrotat a les batalles de Salamina i Platea. (d'aquest període és la resistència heroica dels espartans a les Termòpiles.)

Les guerres mèdiques van acabar amb el triomf grec, i vas suposar que Atenes es convertís en la polis més important del Hè·lade.

L'esplendor d'Atenes

Durant el segle V a.C. Atenes va viure l'època de més esplendor gràcies a les victòries militars de les Guerres Mèdiques. També s'hi va sumar que el seu poder econòmic, cultural i polític va ser molt important i va augmentar molt.

Durant aquest període un polític, **Perícles**, va fer que la democràcia atenenca fos cada cop més beneficiosa pel poble, augmentant els poders de l'Ekklesia i la bulé.

La Guerra del Peloponès

L'any 447a.C. es va formar la **Lliga de Delos**, una unió de polis que aportaven diners per mantenir una flota de guerra per protegir-se de futurs atacs dels perses. Aquests diners es guardaven a Delos amb la protecció d'Atenes.

L'augment del poder d'Atenes durant aquest període va amenaçar els interessos d'altres polis com Esparta. Aquesta situació va provocar la divisió de polis gregues en dos bàndols; els partidaris d'Atenes i els de Esparta. Al final va esclatar una Guerra Civil, la **Guerra del Penopolès** l'any 431a.C.

La guerra va acabar l'any 404 a.C. amb la victòria d'Esparta. El domini d'Esparta va ser tan dur, que un any després Atenes i altres polis es van revoltar. Aquestes lluites internes i una gran crisi econòmica va afeblir les polis gregues.

L'època hel·lenística

Aquest apartat el trobareu en les pàgines 228 i 229 del llibre.

En aquest període parlarem de les conquestes d'Alexandre el Gran, i del seu llegat l'hel·lenisme.

Les conquestes d'Alexandre el Gran

A mitjans del segle IV a.C. el **rei Filip II de Macedònia** (regne muntanyós al nord de Grècia molt influït per la cultura grega), va decidir aprofitar-se de la feblesa de les polis gregues a causa de les guerres civils de finals de l'època clàssica. Així, l'any 338 a.C. va sotmetre totes les polis gregues menys Esparta. Dos anys després, el 336 a.C. el rei Filip II va ser assassinat.

El va succeir el seu fill, Alexandre el Gran. Aquest va formar un gran exercit de grecs i macedonis i va iniciar la conquesta del Imperi Persa. Entre els anys 334 a.C. i 323 a.C. va conquerir més del que l'home havia conquerit mai. Va estendre's cap a l'est (Àsia) i Àfrica (Egipte). En total va conquerir territoris de Pèrsia, Síria, Mesopotàmia i Egipte, així com altres territoris asiàtics fins arribar a la vall del riu Indus (Índia). Alexandre va morir el 323 a.C. quan volia conquerir Aràbia.

15. L'IMPERI D'ALEXANDRE EL GRAN

L'hel·lenisme

Rep el nom d'hel·lenisme l'expansió de la cultura grega per l'Àsia i pel nord d'Àfrica i la fusió d'aquesta cultura grega amb l'oriental (la que tenia cada territori que conqueria Alexandre). Durant aquest període van créixer les ciutats i se'n van crear de noves, va prosperar l'art, la poesia i el teatre i es van produir avenços científics.

Les monarquies hel·lenístiques

Quan Alexandre va morir els seus generals es van dividir el gran territori conquistat, es van autoproclamar reis i van fundar diversos regnes anomenats monarquies hel·lenístiques. Aquests reis eren la màxima autoritat política i militar. Van destacar els reis d'Egipte, Macedònia i Mesopotàmia.